
Studovat by měla půlka populačního ročníku

Studovat by měla půlka populačního ročníku

REKTOR UNIVERZITY KARLOVY IVAN WILHELM:

* Loni v prosinci šli studenti a pedagogové vysokých škol do ulic, aby upozornili, že jejich školám léta chybějí peníze. Nakonec ale univerzity stejně nedostaly 5,2 miliardy korun, které žádaly na letošek, a už se říká, že pro rok 2005 ministerstvo financí nepočítá s žádným nárůstem peněz pro vysoké školy. Co by to pro vás znamenalo? To by pak už opravdu znamenalo tragédii. Ale já si pořád myslím, že situace nakonec bude veselejší.

* Studenti a učitelé kvůli tomu, abyste přírůstek dostali, už teď mluví o protestech, odboráři chtějí vyjednat s ministryní i s premiérem. Co podniknou rektori a vy osobně?

Na konec února připravuje Česká konference rektorů zasedání. Pozvali jsme tam premiéra a on nám předběžně slíbil, že přijde. Chceme s ním jednat a přesvědčit ho, aby řekl: Ano, pánové a dámy, jste pro mě a vládu stále prioritou a já dám pokyn ministru financí, aby, až bude koncipovat rozpočet, dostaly vysoké školy oproti tomuto roku přidáno. Budeme od premiéra chtít co nejkonkrétněji vědět, nakolik vláda splní naše požadavky a jaké kroky v tom směru udělá. Nespokojíme se s odpovědí typu: nebojte se, to bude dobré, uvidíte v říjnu. My nepotřebujeme peníze, abychom je projedli, ale abychom mohli uskutečnit reformu vysokých škol.

* Jak vysokou částku budete tedy po premiérovi žádat na rok 2005? Ministryně Buzková zatím říká, že by přírůstek na rok 2005 mohl činit 3,5 miliardy korun. Stačí vám to, nebo budete chtít víc?

My se musíme dostat na dvojnásobek částky, kterou dostáváme. Veřejné vysoké školy mají v posledních letech ročně k dispozici kolem 16 miliard korun a letos je to o ty 2,6 miliardy navíc. Ale my bychom potřebovali zhruba 36 miliard. (Pokračování na str. 5)

(Pokračování ze str. 1)

Jestliže se k nim ale budeme propracovávat tak, že každý další rok dostaneme miliardu navíc, dosáhneme jich za takových 18 až 19 let. Myslíte, že to je pro nás přijatelné? Ne.

* Takže když to zjednoduším, budete chtít přidat co nejdřív a co nejvíc...

Určitě, protože každý rok je tu třiaž čtyřprocentní inflace, a čím později prostředky dostaneme, tím to bude dražší. O tom, že se skutečně reformují vysoké školy, můžeme jako velcí kluci mluvit tehdy, když navýšení bude znát. Když to nebude o čtyři nebo o sedm procent, ale aspoň o patnáct procent. Pokud bychom dostali na rok 2005 aspoň oněch tři a půl miliardy, mohl bych si už myslet, že stát, respektive vláda pochopily, v jak vážné finanční situaci vysoké školy jsou. A doufat, že v dalším roce - kdy se budou reformovat finance, ekonomika půjde nahoru a my už nějakou dobu budeme v Evropské unii - by to navýšení mohlo být ještě vyšší, třeba o pět miliard. A pak bychom se na přírůstek, který potřebujeme, dostali během čtyř až pěti let.

* Někteří učitelé sami přiznávají, že jedním z důvodů, proč jsou vlády k potřebám vysokých škol léta tak laxní, je jejich pasivita: neumějí za své požadavky dost bojovat. Vždyť na demonstraci přišlo jen několik set lidí a nejvíc slyšet bylo studenty. Akademici se hájí, že není důstojné, aby stávkovali v ulicích, ale není to spíš strach nebo i zbabělost? Ne, to si nemyslím. Je to věc naší ctižádosti ukázat, že slušní lidé nevymřeli a že lečceho lze docílit islušným způsobem.

* Sám jste ale párkrát naznačil, že to asi nepůjde jinak než přitvrdit. Jak vyprávěl jeden váš kolega, v Nizozemsku se v roce 1983 vysoké školy ocitly ve stejné situaci, a až když učitelé, studenti, ale i rektori demonstrovali pod okny ministerstva, začalo se něco dít...

Vy říkáte - dokud nepřišli pod okna ministerstva - ale tam s námi v našich požadavcích souhlasí. Paní ministryni jsme dokázali naprosto věcně přesvědčit.

* Ministryni ano, ale vládu ne, ta vám dala pro tento rok méně, než jste očekávali... Dobře, pokud vyčerpáte všechny "slušné" možnosti a vláda vám neslíbí na příští rok znatelný přírůstek, půjdete tedy demonstrovat pod okna vlády? Nakonec možná ano, ale já pořád doufám, že to tak daleko nedojde. Jsem si skoro jist, že to nebude nutné. To máte podobné jako s malým dítětem, které vám nerozumí, protože neumí komunikovat. Zkoušíte to několikrát a po nějaké době ztratíte nervy a naplácáte mu na zadek. A ono to pomůže, ale jen pro ten moment... Co drsnějšího, jaký silnější přesvědčovací argument než stávkou máme? Když už se k ní jednou uchýlíme, pak už budeme muset za každou věc, i méně důležitou, stávkovat. Uvedu příklad z Mexika: Tam v 80. letech vysoké školy také dlouho jednaly s vládou, a protože to nikam nevedlo, vyhlásily generální stávkou. Když už trvala celý rok - akademici neučili, nebadali, ale samozřejmě také nepobírali plat - vláda nakonec přistoupila na všechny podmínky. Ale cena za to byla příliš vysoká. Kolik set tisíc studentů ztratilo rok života?

* Když dostanete peníze navíc, jak s nimi naložíte? Co konkrétně přinese reforma, kterou slibujete? Přejde na školy učit víc mladých a budou muset horší učitelé odejít? Budou se pedagogové studentům víc věnovat, jak je to běžné na Západě? Najdou studenti v knihovnách víc nových knih a v učebnách lepší studijní podmínky?

To vše nastane, když budeme mít 36 miliard. My všechno, o čem jste mluvila, neumíme změnit za rok, ale vláda nám zase během jednoho roku neposkytne oněch 36 miliard...

* Ale můžete začít, nějaké peníze navíc jste už pro letošek dostali... Zvednete platy učitelům a o kolik?

Počítáme s tím. Odborní asistenti, kteří měli asi 15 tisíc korun hrubého, by měli mít zhruba 18 tisíc korun. Profesori by si z dnešních 28 tisíc hrubého mohli také polepšit až o tři tisíce.

* Dáte šanci studovat většímu počtu uchazečů?

V tuto chvíli jde do vysokého školství 38 procent populace, ale to pořád není dost. My chceme, aby na vysokých školách, a zejména v bakalářských programech studovalo 55 procent populačního ročníku. Zhruba 75 procent osmnáctiletých u nás docílí maturity a zhruba 60 procent má zájem studovat, ale z nich se asi třetina nedostane. Ale pak jsou tady idvacetiletí a pětadvacetiletí, a ti také chtějí studovat. Například v USA studuje 63 procent populace - jde ale hlavně o bakalářské studium a magisterské nabízí z 3600 vysokých škol jen přibližně 550, zatímco u nás jsou to všechny vysoké školy.

* Budou mít pedagogové také větší nároky na sebe? Udělají s rektory něco pro to, aby se zvedla úroveň méně kvalitních oborů, a pokud to nepůjde, najdou odvahu zrušit je?

O tom ta reforma je. Určitě se nikomu z nás nebude chtít rušit obory a katedry, ale pokud nebudou dosahovat určité kvality, nedostanou zkrátka peníze. A o tom rozhodne ministerstvo školství na základě hodnocení, kde se bude zohledňovat například i to, jak velký zájem je o tu kterou školu a její obor v zahraničí, co tam o něm vědí a kolik studentů či pedagogů sem na tuto školu přijíždí studovat či na stáže.